

BIJ DE VESTINGEN VAN NIEUWPOORT

— Wanneer wordt Bakelandt onthoofd? vroeg een jonge man, die vergezeld was van een even jonge vrouw, aan een Brugs burger.

— Als 't mes valt! spotte die.

— Ze zijn hier beleefd te Brugge, riep de ander verontwaardigd uit.

— Ja, meneer, zeer beleefd. Zijt ge misschien familie van Bakelandt?

De jonge man en de vrouw stapten een herberg binnen en bestelden er een glas bier.

Nu vroeg hij 't zelfde aan de waard, die schouderophalend antwoordde:

— Onbekend, mijnheer! Dat zal op 't onverwachts zijn, denk ik. Men houdt het zolang mogelijk geheim.

— Waarom?

— Wel, om niet te veel volk naar Brugge te lokken. Dom genoeg, want hoe meer volk, hoe meer verteer niet waar? Maar daaraan denken de heren niet! «We willen de ongezonde nieuwsgierigheid van 't volk niet opwekken», zeggen ze.

— Dat is een reden, zei de vrouw.

— Maar waarom slaan ze dat gespuis dan de kop niet af op de koer van de gevangenis?

— De wet verbiedt het.

— De wet, de wet! Ze doen met de wet wat ze willen. Er zijn nog geen bevelen gegeven, zegt men. Morgen is 't markt, dus, dan zal de terechtstelling niet plaats hebben. Zondag ook niet... misschien Maandag. Maar ik weet het toch niet.

De man en de vrouw spraken nu fluisterend.

— Dan konden we eerst naar Nieuwpoort gaan, zei de laatste.

— Ja...

— Nu, we hebben tijd om eerst naar Nieuwpoort te gaan, hernam de vrouw. Het paar verliet de herberg en huurde een koets.

De reis duurde nog lang. Eindelijk toch bereikte de koets het oude stadje Nieuwpoort, geheel verscholen achter zijn vestingen.

En aan de vestingen werkten veroordeelden, waarvan sommigen een kanonkogel aan 't been voortsleepten.

De vrouw boog zich uit 't portierraam.

— Daar, André, daar! riep ze opgewonden, en ze wees naar een reeds oud man, die met moeite zijn lastig werk verrichtte.

— Kalm, kalm, Louise, laten we kalm zijn.

— O, hoe ongelukkig! Wat heb ik een medelijden met hem. Zo'n oude dag! Zo'n leven!

André, want 't was onze oude bekende van de Pijpelheide, met Louise Morré, liet de koets stilstaan, en stapte af bij een houten gebouw.

Na enig wachten werd het echtpaar in een klein bureel geleid.

Daar zat een oude krijgsman, die een brief van André in de hand hield.

— Ge wenst de veroordeelde Jan Morré, nummer 21, te spreken, zei deze vriendelijk.

— Ja, overste.

— Gelief in dat kamertje te gaan. Ik zal nummer 21 laten roepen.

Men hoorde een geluid van iets dat voortgesleept werd.

De deur ging open.

Jan Morré, de vilder, de oude binder der Pijpelheide, stond daar met een grote ijzeren bal aan zijn been geketend.

Een ogenblik stond hij als verwaasd en werd doodsbleek.

— Louise! kreet hij dan.

— Vader!... Laat ik u zo nog eens noemen! riep de vrouw en ze wierp zich wenend aan zijn hals. Arme, arme vader!

— Louise! herhaalde de man, diep ontroerd.

Zijn bal schokte op de stenen.

DE GROTE VLAAMSE TEKENAARS

PATRICK
MCDONNELL

SCOTT
MCEWAN

2

HEC LEEMANS

BAKELANDT

— Arme vader ! hernam de vrouw, dit geluid horende. O ! wat heb ik deernis met u !

— Mijn eigen schuld, kind !

— O, kon ik u van hier wegleiden.

— Onmogelijk ! Te laat ! Ik krijg nu mijn verdiend loon ! Laat me wat zitten, ik ben moede, ik word oud, ik zal niet lang meer leven. Dag, André, zei hij dan de jongen zijn hand toestekend.

— Dag Morré, groette Louise's echtgenoot.

— Gij zijt braaf, dat ge mij komt bezoeken.

— Ik moest u zien, ik moest, vader, hernam de vrouw.

— Gij zijt braaf ! Ja, 't leven is hier hard.

— Veel werken ? vroeg André.

— Van vroeg tot laat ! En dan die bal aan mijn voeten. En 's nachts slapen op een houten plank ! Men rust daarop niet.

— Dat is wreed !

— Ik ben een veroordeelde, kind.

— 't Is toch wreed !

— Eigenlijk had ik de dood verdiend, en misschien is de dood zachter. Maar, 't is aardig, hoe ellendig 't ook is, toch houdt de mens aan 't leven, zei de oude somber.

— Dat is geen leven ! zei Louise. Is er geen hoop op bevrijding ?

— Niet 't minst, Louise.

— En ontvluchten ?

— Onmogelijk ! Dan schieten ze u neer. Hebt gij de soldaten niet gezien ?

— Ja.

— Hun geweer is geladen. We zijn nooit alleen, geen ogenblik !

— Maar zo'n leven is niet uit te houden.

— Niet lang. Ik heb het verdiend. Maar vertel mij wat nieuws. Hoe is het met mijn vrouw ?

't Echtbaar zweeg.

— Waarom spreekt ge niet ? vroeg de oude op ongeruste toon.

Zijn gelaat verried angst.

— Spreek dan !

— Moeder is dood, zei Louise dof.

— Dood !

— Kort na uw gevangenneming.

— Dood van verdriet ! Ook haar dood drukt dus op mijn geweten !

— Moeder was ziekelijk.

— Ja, maar ik heb haar dood dan toch verhaast. O ! 't goede mens heeft me dikwijls gesmeekt de heide te verlaten, maar ik weigerde.

— Helaas ! zuchtte Louise.

— Gij beiden waart braaf, en ik, verblinde, ik wilde u nog vervolgen, gedreven door de duivel Cartouche ! En Sus ?

— Is gevlucht.

— Uit de gevangenis van Antwerpen ?

— Ja.

— En waar is hij nu ?

- We weten het niet.
- Ik ben blij dat hij gevlucht is. Sus is nog jong, en kwam hij hier, hij zou misschien nog twintig jaar dit ellendig leven moeten verduren. En Cartouche?
- Is ook gevlucht.
- Dat is jammer! Hij loopt nog, hij, de grootste plichtige. Maar men kan die sluwe vos niet houden! Is hij weer op de heide?
- Hij is er geweest, maar heeft ze verlaten, en niemand weet waarheen. Louise vertelde nu hoe Cartouche afscheid had genomen van Heist.
- Cartouche is dus vrij?
- Ja.
- Dat is onrechtvaardig.
- Ja, hij ontkomt zijn straf.
- En Kate? André, waar is uw moeder?
- Dood, zei de man dof.
- Ook dood?
- Dood gevonden op de heide. Arme moeder!
- O, welk een einde van ons schuldig bestaan, kloeg Morré. 't Kwaad wordt gestraft. En Bakelandt? vervolgde hij.
- Die wacht op zijn dood.
- 't Is dus waar dat hij gevangen is?
- Ja, en reeds veroordeeld met zijn voornaamste mannen, antwoordde **André.**
- Ter dood?
- Natuurlijk!
- Welk een einde ook daar! Ja, 't kwaad wordt gestraft. Louise en André, gij zijt beiden gelukkig en ik ben er blij om.
- Vader toch, dat we u hier zo moeten laten, kermde de vrouw weer.
- Wat is er met de notaris gebeurd? Weet ge dat?
- Hij is gevlucht met Liza.
- Met Liza?
- Ja, Cartouche's vrouw.
- Dan begint Cartouche's straf al. Dat kan de kapitein niet verdragen! En leeft Pierre Deswert nog?
- Ja, hij is nu verhoogd.
- Dat verdiende hij, al was hij onze vijand, ja, dat verdiende de garde. En **Doremans?**
- Is getrouwd.
- Eindelijk! Herinneringen allemaal! Ja, een mens is nog nieuwsgierig ondanks zijn ellendig bestaan. Nu hoor ik toch wat nieuws!
- Maar de commissaris is afgezet! viel André in.
- Dat verdiende hij ook, de lafaard. En wat doet hij nu? vroeg Morré.
- Men heeft hem een klein postje gegeven te Mechelen, in een bureel van de regering.
- Men kwam nummer 21 roepen.
- Ik heb hier zelfs geen naam, zei Morré. Ik heet nummer 21. Nu op mijn naam mag ik niet fier zijn! Nummer 21 moet nu weg.
- Mogen we niet langer spreken? vroeg Louise.

HEC LEEMANS AANGETEKEND

- Neen, kind, ik ben niet vrij.
- Arme vader!
- Beklaag me niet... wees gelukkig, en vergeet de binder der Pijpelheide.
- Nummer 21! klonk het ongeduldig.
- Ik moet gaan, anders krijg ik straf voor onwilligheid, 't gaat hier streng toe, en dat moet ook met zo'n leger handieten.

Louise omhelsde de veroordeelde.

Deze was diep ontroerd, hij rukte zich los en volgde de ongeduldig wachtende soldaat.

Het echtpaar ging heen.

Ze zagen Morré in de verte, weer werkend aan de vestingmuur, hij stak nog eens de arm omhoog tot groet.

André moest zijn vrouwtje ondersteunen.

In een naburige gemeente konden ze in een herberg overnachten.

Somber zaten ze na 't avondmaal nog een poosje in de gelagkamer, waar zich toch geen klanten bevonden.

Wat later trad iemand binnen, een koopman, in schijn te oordelen.

Louise verbleekte plotseling.

- Wat scheelt u? vroeg André fluisterend.
- Die man... die man...
- Welnu? Kent gij hem?
- 't Is Sus Morré.
- Nu we zullen 't spoedig weten.
- Wat wilt ge doen?
- Met open kaart spelen.
- Hem verraden?
- Ik heb er wel lust toe. Wilde hij u niet opofferen op die vreselijke avond te Antwerpen, daar bij de O.L. Vrouwe kerk?

— Verraad hem niet!

— Hij heeft het verdiend.

— Doe het niet om zijn vader; Neen, André, ge moogt het niet doen.

— Sus Morré, zei André halfluid.

De vermeende koopman, die bij de toonbank stond en inlichtingen vroeg over de weg naar Nieuwpoort, kreeg een schok.

Plotseling keerde hij zich om en ook hij werd wit als een doek.

Maar Sus herstelde zich en kwam schijnbaar vrolijk op het echtpaar af, zeggend:

— Wie ik nu zie! Goede avond! Hoe gaat het! Dat ik u hier ontmoet.

Maar dan fluisterde hij:

— Om de liefde Gods, verraadt me niet!

— Zet u bij, zei André.

De waardin zag wat vreemd, maar trok zich in haar keuken terug.

— Verraadt me niet, hernam de binder smekend. Opgejaagd als een wild beest ben ik tot hier geraakt! O, verraadt me niet!

— Wat zijn uw plannen? vroeg André kort.

— Vader is te Nieuwpoort.

— Wij hebben hem gezien.

- Hebt ge hem gezien? Is het waar, dat hij een bal aan zijn been voorttrekt?
- Ja, en hij moet hard werken.
- Vreselijk, vreselijk!
- Maar wat zijn uw plannen?
- Ik ga vader bevrijden.
- 't Is niet mogelijk.
- 't Moet! En als ik niet kan, dan wil ik aan zijn zijde zwoegen.
- Meent ge dat?
- Zo waar ik leef!
- Welnu, dan verraad ik u niet. Terwille van uw vader zal ik u sparen, maar ge hebt tegenover Louise een gemene rol gespeeld, Morré.
- 't Is waar! Maar ik ben veranderd. Wist ge wat ik geleden heb! André, vergeef mij, Louise gij ook. Nu ik van Cartouche weg ben, zal ik niet meer in 't kwaad hervallen.
- En gij haatte Cartouche.
- Ja... en toch bond hij mij, al was het door jaloersheid. Maar ik haat ook 't bindersleven. Kan ik vader verlossen, dan zullen we samen naar een ander land gaan; kan ik het niet doen, welnu, dat ze mij dan ook een bal aan mijn voeten binden.

Het drietal zweeg een wijl.

Morré zei toen :

— Morgen zal het voor mij de beslissende dag zijn... ook voor mijn vader, als het geluk wil dat ik hem kan bereiken... Morgen, dag van ellende of... dag van geluk. Wie niets beproeft heeft niets. Ik waag er alles op. 't Is de laatste proef in mijn bewogen leven... Dit leven was geweldig, zo moet het ook geweldig eindigen... Hoe gaarne zou ik willen dat de oude man met mij naar betere wegen kon opwandelen... Ho! Wat ben ik een verschrikkelijk mens geweest!

EINDE DER MORRE'S

Sus Morré trok langs 't eenzame land naar de oude vesting Nieuwpoort. Zijn weg voerde langs een vaart. 't Donker water lag onbeweeglijk.

— Ellendeling, die ik ben! mompelde hij Ha! ik heb met André, de brave André geschimpt. En nu? Nu sta ik hier als een vluchteling, opgejaagd gelijk een wild beest. En André leeft vrij en gelukkig. Hoe ver ben ik nu gekomen met mijn dromen, mijn eerzuchtige plannen? Ik zou hoofdman zijn... meester over een ganse streek. Ha! en wat ben ik nu? Een achtervolgde bandiet! Zou ik er maar geen einde aan maken? Een sprong... en 't water sluit zich weer boven me...en 't is uit. Men zal Morré's lijk opvissen, maar het niet herkennen, men zal mij, gelijk ik het verdien, als een hond in de grond steken... En alles is uit.

Maar dan dacht hij weer aan zijn somber leven, aan de vervolging... aan de gevangenis misschien, want hij was bekend als Cartouche's voornaamste medeplichtige, als luitenant van de binders der Pijpelheide!

— Ik doe het, ik doe het! riep Morré.

Koortsachtig wierp hij zijn vilten hoed neer en trok hij zijn frak uit.

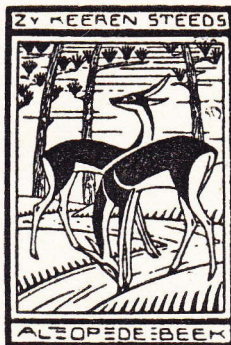
THE GREAT BRITISH EMERALD
J. G. COLEMAN
1888
HARVEY AND CO. LTD.
LONDON

JAN VAN CONTICH
JOHAN VERDIJCK

DE BENDE VAN
BAKELANDT

Deel II

ANTWERPEN
UITGEVERSFIRMA L. OPDEBEEK
1955